UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quinta, q[ui]s mod[us] debeat obseruari impone[n]da [et] accipie[n]da penitentia? So. arbitriu[m] p[ro]priisacerdot[is] discreti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

bos et luxurias querentes.
a Receſſerunt. Dando ſe diabolo.
b Erudiui. Per Moyſen ⁊ alios fideles.
c Et confortaui. Id eſt dedi eis fortitudinem bellandi in tempore Joſue.

n Idem. Super eundem locum. Lau.
o Diuina. Redire. Supra.j.q.iiij. iam itaqȝ. ȝ. xxiij.q.iiij. ſi illic.
Sed his authoritatib⁹. Caſus. Induxit Gra.ȝ.c. pxi. quaſdam authoritates que videnť dicere ꝙ peccata dimiſſa non redeāt: ſed quia ſunt contra ſuam ſententiam: ideo nūc eas ſoluit, ⁊ dicit ꝙ intelliguntur de originali peccato: de quo purgato non puniūtur quia patres peccauerunt: ſed ideo puniūtur, quia mala eorum ſequuntur eos. In fine concludit ꝙ ſicut bona per penitentiam reuiuiſcūt ad premiū, ſic mala reuiuiſcunt ad ſupplicium. Et ad hoc inducit authoritates prophete: ſed quidā faciunt ibi ca. putruerunt. ſed Hug. non facit ca. ab illo.§. ſȝ his. vſqȝ ad diſt. — Exo. xx.a.

d In me cogitauerunt. Qui tanta eis feci.
e Malitiā. cum non poſſent nocere cogitatiōe ſola, potentiam meam ad idola tranſtulerūt. Hug.
f Reuerſi. ad id qḋ fuerunt anteqȝ ipſos reuocarem per Abrahā ⁊ Moyſen: vt abſqȝ iugo legis et notitia dei ferrentur in preceps. H. — iiij.ps.
g Doloſ⁹. De⁹ incēderat eos contra aduerſarios, ipſi ꝟo contra deū nitunť, et ſagittas blaſphemie contra deum iniiciūt. — Oſee vij.a.
h Cadent. principes.
i A gladio. Materiali vel ſpirituali. Hug.
k Eoꝝ. Quivitulos auſi ſunt vocare deos.
Antiqua. Hec eſt ſeptima pars diſt. in q̄ magiſter ſoluit queſtionem. Jo. de fan.
Caſus. Verba ſunt Gratiani interpretantis ſummatim ꝟba Oſee. poſtea per eūdem ꝓphetā vult allegare ꝓ alia parte, ſcȝ ꝙ pctā dimiſſa non redeant.
l Antiq̄ peccata parētū. Scilicet ꝙ nō puniat filios ꝓ peccatis parentum, ſed potius ꝓ ſuis, ⁊ hoc incidenter interſerit Gra. et interſerit quedā ꝯtra opinionē quā illatur⁹ eſt. — Pſal. xxiij.
m Hieronym⁹.

Receſſerūt[a] a me, ⁊ ego erudiui[b] eos, ⁊ cōfortaui eos, ⁊ cōfortaui[c] brachia eorū, ⁊ in me cogitauerūt[d] malitiā[e], reuerſi[f] ſunt vt eſſent abſqȝ iugo, facti ſunt quaſi arcus doloſus[g], cadent[h] a gladio[i] principes eoꝝ[k] a furore lingue ſue. Antiqua[l] peccata parētū filiis improperat ſermo diuin⁹, ⁊ ꝓpterea pricipes eoꝝ in gladio caſuros predicit. ſed per eundē ꝓphetā cōtra ſe dn̄s facere oſtendit, dicēs.

Ne forte dicāt in cordib⁹ ſuis omnē malitiā eorū me recordatū, nunc circūdederūt eos adinuētiones ſue que corā facie mea facte ſunt.

Item Hieronymus[m].

Cum ita puniant̄ ne cogitēt ꝙ ꝓ veterib⁹ peccatis patrū puniā eos, q̄ nunc id eſt in preſenti ꝓ malitiis ſuis q̄s inuenerūt circūdati ſunt pena, ⁊ mala eoꝝ (ſicut putāt) nō me poſſunt latere, ſȝ poti⁹ ipſe adinuētiones aperte ſunt corā mea facie, que oīa clare videt.

Idem[n].

Heretici non poſſunt ꝓpter vetera pctā contra deū cauſari: cum antiquis operibus addant nouam impietatem, ⁊ ſuis ligentur peccatis: ⁊ cum deum celare ſe putēt, oculos eius vitare non poſſunt: quia vultus domini ſuper facientes mala.

Item Gelaſius papa.

Diuina clementia dimiſſa peccata in vltionem vlterius redire[o] non patitur.

Sed his authoritatibus[p] dicentur filii ab originali peccato expiati non ideo puniendi quia patres peccauerunt: ſed ideo peccatum patrum in eos redire, quia eorum[q] culpam ſequuntur. Sic ⁊ bona que peccato moriūtur, non proficiunt ad premium q̄ facta ſunt, ſed q̄ per penitentiā reuiuiſcunt: tale eſt ⁊ illud Auguſt. in libro Pſalmorū. ſi Judas[r] teneret adoptionem ⁊c̄. ſic etiam et illud Greg. in moralibus intelligitur quid eſt[ſ] quod dicitur: Reddis iniquitatem patrum in filios ⁊c̄. Illis nāqȝ parentum iniquitas reddit̄, qui propterea puniuntur quia in radice traxerunt[t] amaritudinem[v] peccati: illis autē nō reddi dicitur, in quibus merito ſue iniquitatis non reuiuiſcūt peccata parentis. Sicut[x] ergo bona que peccato moriūtur, per penitentiā reuiuiſcunt ad premiū: ſic ⁊ mala que per penitētiam delentur, reuiuiſcunt ad ſupplicium. vnde propheta ex perſona penitētis deplorat, dicens: Putruerunt et corrupte ſunt cicatrices mee a facie inſipientie mee. i. plage per baptiſmū ſanate. hinc etiā idē ꝓpheta quāuis fide ⁊ ſacramēto circuncisionis ab originali peccato ſe mundatū cognoſceret: tamen adulterio ⁊ homicidio qḋ cōmiſerat, illud reuixiſſe intelligens, non ſine cauſa inter cetera ipſum confitetur ⁊ dicit: Ecce enim in iniquitatibus conceptus[y] ſum ⁊c̄.

Diſtinctio.v.

p Sed his authoritatib⁹ ⁊c̄. Supra proxime relatis ab illo.§. antiqua. et illis ſuperioribus capitulis quod eſt, qui receſſit, que videntur dicere ꝙ peccata dimiſſa non redeant. Lau.
q Quia eorum. et ſic non oſtendūt ꝙ peccata non redeant. Lau. — Pſal. xxxvij f.
r Si Judas. ȝ. in pn. hui⁹ diſt.
ſ Quid eſt. ȝ.e. diſ. in ca. hanc.§. q̄ autem. H.
t Radice traxerūt. In ipſa origine carnis.
v Amaritudinē. i. cauſam amari peccati, vel cauſaȝ amarā peccati. — po.l.
x Sicut. Ecce qualr̄ induxit ſuperiores authoritates a ſimili. Lau.

Super predictā literā Oſee, ſcȝ ne forte ⁊c̄. Lau.
Cum ita. Caſus. Verba ſunt Hiero. exponentis predicta ꝟba Oſee, ne forte ⁊c̄. Dicit em̄ ꝙ de⁹ non punit ꝓ peccatis patrū, ſed ꝓ ſuis iniq̄tatib⁹ quas quotidie faciunt. Sequentia duo ca. patent.

y Cōcept⁹. Arg. ꝙ originale peccatū tenemur ꝯfiteri: qḋ nō eſt verū, q̄ tm̄ cōmiſſa tenemur cōfiteri: at illud non eſt cōmiſſum, ſȝ ꝯtractū: credo tamē ꝯtritionē exigi. que em̄ notabiliter fiunt ⁊c̄. vt. ff. de iniu. l. item apud Labeonem.§. hoc edictum. — Pctm̄ originale nō tenemur ꝯfiteri.

In penitētia autē ꝗ̄ peccatorē conſiderare oportet, Aug. in li. de penitētia docet, dicēs.

Conſideret qualitatem criminis in loco[b], in tēpore, in ꝑſeuerātia, in varietate[c] perſone, ⁊ quali[d] fecerit hoc tētatione[e], ⁊ in ipſiꝰ vitij multiplici executione. Oꝑ3[f] eñ penitere fornicantē ſm excellentiam ſui ſtatus[g] aut officij, aut ſm modū meretricis[h], ⁊ in modo[i] ſui operꝭ, ⁊ qualiter ſuā turpitudinē peregerit: ſi in loco[k] ſacrato, aut cui debuit excellētiā fidei, vt ſunt domꝰ dñoꝝ[l], aut alioꝝ multoꝝ, ſi in tēpore orōni ꝯſtituto[m], vt feſtiuitates ſctōꝝ, ⁊ tēpora ieiunij: ꝯſideret quātū ꝑſeuerauerit[n], ⁊ defleat qđ perſeueranter[o] peccauit, ⁊ quāta[p] vi[r]tꝰ fuerit in pugnatione. Sūt ꝗ nō ſolū nō vincunꝶ, ſ3 vltro ſe pctō offerūt: nec expectāt tētationē, ſ3 preueniūt voluptatē, ⁊ ꝑtractant ſecū ꝙ̄ multiplici actione vitij delectabiliter peccauerint: oīs iſta varietas confitenda eſt ⁊ deflenda: vt cū agnouerit ꝙ peccatū eſt multū, cito inueniat deum propitium. i. cognoſcendo augmentū peccati, inueniat ſe cuius etatꝭ fuerit, cuiꝰ ſapientie ⁊ ordinis, ⁊ ſtatū omnem alteriꝰ nō peccātis[q]. immoreꝶ in iſtis ſingulis, ⁊ ſentiat modum criminis, purgās lachrymis omnem qualitatem vitij: defleat[r] virtutem qua interim caruit. Dolendum[ſ] eſt enim, ⁊ dolore purgandum eſt, non ſolū quia

In penitētis autē. ¶ Hec diſ. diuidiꝶ in .iiij. partes. In ꝙ̄rū ꝑma ponit modos penitētie. Scđa ibi: Qualitas. Tertia ibi: Falſas. Quarta ibi: Fratres. Jo. đ fā.
¶ Caſus. Hic ponitur quinta diſtin. in qua notantur ea que penitentes debent conſiderare, ⁊ ponuntur in principio ſequentis ca. et hoc etiā verſu notanꝶ. Quis, quid, vbi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quādo. horum exēpla colliguntꝶ in principio cap. Debet iſta conſiderare peccator, vt plꝰ doleat: et ſacerdos debet conſiderare, vt plus vel minus puniat.
a ¶ In penitētia. In hac diſt. et alijs duabus ſequentibus agiꝶ tam de illa parte penitentie que diciꝶ oris confeſſio, et operis ſatiſfactio ꝙ̄ de alijs: ⁊ ideo videndū eſt qñ oris ꝯfeſſio fuerit inſtituta, vtrum neceſſaria ſit vel tātū volūtaria, qualiter ſit facienda, ⁊ cui, ⁊ quando. Dicunt quidā † inſtitutam fuiſſe in paradiſo ſtatim poſt peccatū dicente dño ad Adam, Adam vbi es? ideo enim queſiuit vt ipſo cōfitente peccatum daretur forma alijs in poſterū confitendi: ſed quia in illa interrogatione dñs minus expreſſe videbaꝶ ad confitendum monuiſſe, ideo poſt exquiſiuit a Cain fratricida expreſſiꝰ. Vbi eſt Abel frater tuus? Alij dicunt ꝙ ſub lege fuit primo inſtituta quādo Joſue precepit Achor crimen ſuum confiteri, et lapidatus eſt. xlv. diſt. ſed illud. Aliꝗ dicunt ꝙ in nouo teſtamento a Jacobo dicente: Confitemini alterutrum peccata veſtra ⁊c. ſed melius diciꝶ eam inſtitutā fuiſſe a quadam vniuerſalis eccleſie traditione potius ꝙ̄ ex noui vel veteris teſtamenti authoritate. Et traditio eccleſie obligatoria eſt vt preceptū. argu. xj. diſt. in his rebus. ergo neceſſaria eſt confeſſio in mortalibus apud nos, apud grecos non: quia non emanauit apud illos traditio talis: ſicut nec conficiūt in azymis, ſed in fermentatꝭ. ſ. e. diſt. j. c. ſi. illud ergo Jacobi: Confitemini alterutrū peccata veſtra: fuit conſiliū primo, alioquin ligaret ⁊ grecos non obſtante eoꝝ conſuetudine. Eſt autem facienda taliter ꝙ non ſolum de peccato, ſed de omnibꝰ circunſtātijs. j. e. c. j. Et eſt faciēda ſacerdoti ſi adeſt, vel proximo in neceſſitate. ſ. di. j. quē penitet. Eſt autem faciēda cum quis peccat ſtatim, quia nec per momentum ⁊c. ‡ vt. ſ. diſt. iij. ille rex. ⁊ hoc ſi eſt manifeſtum. ſi autē eſt occultū et cōteriꝶ, non credo eū peccare ſi differt oris confeſſionē vſ ad tēpꝰ penitētie deputatū per ca. oīs. ex̄ de peni. et re. Sed qui differt cum habet copiam ſacerdotis, nunquid in quolibet inſtanti peccat mortaliter? nō, quia omnes more illi circa vnum ⁊ idē tēpus ſunt. ſed augeꝶ illud ex diuturnitate. ff. de fur. eum qui. ex̄ de ſimo. non ſatis, ⁊ peccaret quidem mortaliter. Lau.

Cōfeſſio vbi fuit inſtituta.

† vt Ambro. pro hoc facit qđ no. ſ. e. diſt. j. in ꝓn. i gl. q2 mentionē in ꝓn. ar.

Confeſſio grecis neceſſaria non eſt.

‡ Dic aliter. ſ. ꝙ loqꝶ ſm Ar. de illis qui de hac vita ſine ſacramentis deceſſerūt ꝗ̄ nō ex:

Conſideret. ¶ Caſus huius ca. A principio igitur vſ ibi. cautus ſit. notantur ea que penitēs debet conſiderare vt illa confiteatur, et de illis doleat. Abinde vſ ibi paueat, dicitur ꝙ confitens non debet peccata diuidere, vt vni ſacerdoti partem cōfiteatur, et alij aliā partē. Deinde dicitur ꝙ vere penitens abſtinere debet a communione corporis chriſti, ⁊ a vanitatibꝰ ſeculi, ⁊ diligere vere penitentes.

cū ſint ſi tunc poſſum ſacra: mētare cipere,

b ¶ In loco. ſ. di. j. aut facta.
c ¶ Varietate. agentis, ⁊ eius cum qua agitur. ſ. di. j. aut facta. quedam enim res in clericis reprehenſioni ſubiacet, que nō in laicis: vt. xxxj. diſ. c. j. puta nubere.
d ¶ Et quali. Extra de homi. ſicut dignum.
e ¶ Tentatione. an ab ea preuentꝰ, an eā preueniēdo: vt. j. ſequitur.
f ¶ Oportet. ideo huiuſmodi circunſtātias teneꝶ ꝯfiteri, † quia preſumunꝶ augere pctm̄ vel minuere, ſi tñ eas ſubticuit ꝑ oblationē: nō dico eū teneri vt iterū ei cōfiteaꝶ circūſtātias, niſi tales circūſtātie eſſent ꝙ alteriꝰ generis peccatū facerēt, vt locꝰ ſacer facit ſacrilegiū: vt. ſ. diſt. j. aut facta. Lau.
g ¶ Statꝰ. ſ. xj. q. iij. c. excellētiſſimꝰ. ⁊ ca. ꝑcipue. ff. de re mili. l. ij. ex̄ de cle. ve. c. epm̄. ꝯtra. ff. ad legē cor. de ſic. l. pe. ꝟ. ſ3 dic in epō eſt maior pena ſuſpēdi tribꝰ mēſibꝰ a cōmunione ꝙ̄ ab officio deponi. j. q. j. ꝗſquis.
h ¶ Meretricꝭ, an. ſ. fuit pulchra vel deformis: an ſoluta vel obnoxia viro vel voto. ar. xxvij. diſt. c. vlt. Lau.
i ¶ Et in modo. ꝗ ea abuſus eſt, vtrū ordinarie, vel extraordinarie. nā vter dānabilis eſt. xxxij. q. iiij. meretricis. xxxv. q. iij. extraordinaria.
k ¶ Si in loco. ſ. xvij. q. iiij. ꝗſꝗs. ff. de incē. ꝗ edes. h.
l ¶ Dominoꝝ. arg. ſ. xxij. q. v. de forma. h.
m ¶ Cōſtituto. quo etiā a cōiugibꝰ eſt abſtinendū. j. e. q. iiij. c. j. ⁊. ij. ⁊ fere per totum.
n ¶ Perſeuerauerit. Nam perſeuerantia auget delictum. xxiiij. q. j. ſchiſma. ff. de fur. inficiando. ꝟ. infans. econtra mora et perſeuerantia excuſat delictum quando. xxxv. q. viij. c. j. ff. de pe. ſi diuino. ff. de ritu nup. l. ꝗ in prouincia. Lau.
o ¶ Perſeuerāter. iteratio enim aggrauat. xxv. queſt. ij. ita nos.
p ¶ Et quanta virtus. i. reſiſtentia. h.
q ¶ Nō peccātꝭ. vt ſi miorē aliquē ſe nō peccātē viderit
r ¶ Defleat. q2 abſtinere non potuit a peccato quēadmodum ⁊ minor ſe abſtinuerit.
ſ ¶ Dolēdū. ¶ Caſus. Inſtruit Augu. penitentē do:

pñia interiori ꝛ exterio ri dolendū eſt. lere tam in interiori ꝙ̄ in exteriori. pñia enim interiori dꝫ dolere de tribus, ſcꝫ de malis commiſſis: et hoc oſtendit vſqꝫ illuc: defleat ꝛc. Item et de bonis omiſſis, ſcilꝫ virtutibus que oſtendunt̃ omiſſe, qm̄ q̄ deliquit in vno ꝛc. et hoc ab illo loco defleat, vſqꝫ ad illum, animaduertere. pro iſto ac ſi eſſet oībus inuolut⁹. has duas expoſitiões innuit hic: ꝛ.ẜ.e.diſt.ij.c.multi.§.nõ autē bene. Hug.

g ❡ Detrimentum.i.defectū: vt.xxxij.q.j.cum renunciatur. vel hoc quo ad opera exteriora, non quo ad eſſentiam: quia ſi habet vnam, habet omnes. Lau.

a quo loco vſqꝫ ad illuꝫ, in his oībus, oſtendit ꝙ dolere debet de malo exēplo qđ dedit proximo peccando. Ab illo aūt loco: in his oīb⁹ ꝛc. vſqꝫ ad illum locū: qui ergo. inſtruit penitētem in exteriori penitentia, que conſiſtit in faciendo: vt ſeculuꝫ relinquere et ſilĩa. (Jaco. ij.b.) Ab illo loco qui ergo ꝛc. vſqꝫ in finem inſtruit in interiori que conſiſtit in abſtinendo. Lau.

a ❡ Sed ꝙ ſe.ẜ.diſt.j.omnis.§.alij ecōtra. ꝛ ca.ſunt q̄ arbitrant̃. Lau.

b ❡ Breuiſſimuꝫ. eſt.ẜ.xxiij.qōe.iiij. ipſa pietas.

c ❡ In vno. Scꝫ mortali peccato: factus eſt oīm reus: ſcꝫ peccatorum.

d ❡ Omniū reus. ſcilꝫ quo ad vitam eternā. ita em̄ pro illa dānabitur, ac ſi eſſet oībus inuolutus: ſꝫ non tantū puniat̃: vt.j.e.diſt. fratres. Uel qui offendit in vno, ſcilꝫ mortali pctō: fact⁹ eſt reus oīm virtutum.i.ex eo ꝙ per vnū peccatū mortificat in ſe omnes virtutes. vl' qui offendit in vno, ſcilꝫ charitate, fact⁹ eſt oīm reus.i.ingratus oīm bono⁊m acceptor. Lau. (Offendens in vno, factus eſt omniuꝫ reus.)

e ❡ Ideo enim. quō peccaſſet ſi tāta bona habuiſſet. Et eſt argu.ꝙ pfectus in eodē genere delicti plus peccet ꝙ̄ imperfect⁹.

peccauit, ſꝫ ꝙͣ ſe ꝟtute priuauit. nā lꝫ ſperet ſe cōſecuturū veniā: dolere tñ ꝑōt q2 nō ꝓmeruit vñ remūerari cōfidat. anxiet̃ ꝛ doleat ꝙ modo effugiēs de preteritis penā miſer tñ nō inde expectet gloriā: cuius omne tp̄s (qm̄ breuiſſimū eſt[b]) debuit decertaſſe ad cōſequendū premium. ❡ Defleat etiā qm̄ offendens in vno[c], factus eſt oīm[d] reus. igrat⁹ cm̄ extitit, q̇ plen⁹ virtutibus deū nō oīno timuit. In hoc em̄ q̇ſ ꝙ pctōr ſit culpabilior, q̇ eſt deo acceptior. Ideo ei[e] Adā pl⁹ peccauit: q2 oī bono abundauit. Etiā alio mō offendēs in vno, reus eſt oīm[f]: q2 om̄es virtutes patiūtur detrimētū[g] ab vno vitio. nā ſi q̇s cadit in auaritiā, largitatē deſtruit et etiā caſtitatē minorauit: amore ei pecunie vl' violaret caſtitatē, vel ſaltē minus amaret. Si em̄ tāta ꝓpter deū adhuc caſtitas ineſt, vt nolit eādem ꝑdere: tñ ſaltē minori gaudio minore affectione tuet̃ eā vbi videt inde ꝓcedere dānū pecunie ſic q̄ꝙ ꝛ ī alijs q̄ etſi nō[h] expellant̃[i], tñ perceptiōe vni⁹ vitij vel ſatis vel parū minuūtur, vel intētiōe deteriorātur: vñ oīs virtus amiſſa cuicunqꝫ crimini[k] eſt deflenda, et de oībus indulgentia petenda eſt. ❡ Animaduertere etiā opꝫ ꝛ aīaduertēdo deflere animam ꝓximi quā deo fornicator eripuit, vel ereptā in malo cōfirmauit: etiā ꝙ exēplum[l] extitit mali in operatiōe ſui criminis cui magis ꝓfuiſſet ſi alijs fuiſſet cā cōuerſiōis. gemat itaqꝫ alioꝝ vitā in ſua corruptā, vel incorruptā nō cōſeruatā[m], et commodū ꝓximi qđ dediſſet exemplo boni. de triſtitia doleat quā bonis peccādo[n] intulit: ꝛ de letitia quā eis nō adhibuit: et nō ſolū cogitet quid et qualr̃ fecerit, ſꝫ q̄ꝫ iniuſte deū (vt diximus) peccādo offenderit. timeat illā veritatis ſniam: Nō poteſtis duob⁹ dñis ſeruire. (Mat. vj.c.) Timeat ergo ne oīa bona q̄ fecit dū in vno pctō perſeuerauerit, ex cōicatiōe mali ꝑdiderit vt q̄ ſeruiuit diabolo per crimē deo q̄s obtulerit amiſerit virtutes. Pium[o] tñ eſt credere vt recepta dei gr̄a que in eo deſtruit oīa mala, etiā priora remuneret bona: vt cū deſtruxerit qđ ſuū nō inuenerit, amet ꝛ diligat bonū qđ etiā in peccāte plantauit. In his oībus dolēs aut relinquat ſclm aut ſaltē illa q̄ ſine admixtiōe mali nō ſunt adminiſtrata: vt mercatura et malitia et alia q̄ vtētibus ſunt nociua vt adminiſtrationes ſeculariū ꝑtātuꝫ niſi his vtat̃ ex obedientie[p] licētia ponat ſe oīno ī ꝑtāte iudicis, in iudicio ſacerdotis, nihil ſibi reſeruās ſui[q]: vt oīa eo iubēte parat⁹ ſit facere ꝓ recipienda vita aīe, q̄cūqꝫ faceret pro euitāda corporis morte et hoc cū deſiderio: q2 vitā recuperat infinitam, vt deus[r]. cuꝫ gaudio enim facere dꝫ immortalis futurus q̄ faceret ꝓ differenda morte moriturus[s]. Sēper deprecet̃ deū cert⁹ de venia: q̇ oībus modis et ſine om̄i ferrū patieris ꝛ ignē: Arida nec ſitiēs ora lauabis aqua Ut valeas animo, quicꝙ̄ tolerare negabis? At precium pars hec corpore maius habet. Ouidius.

h ❡ Que etſi nō. q̇ntum ad opera exteriora priorib⁹ ſimilia.

i ❡ Expellantur, re vera quo ad eſſentiam ſui.

k ❡ Crimini. Id eſt criminoſo. alias hꝫ cuiuſcūqꝫ criminis. Et eſt ſenſus. oīs virtus.i.efficacia vel effectus cuiuſcūqꝫ crimīs eſt deflendus. q.d.oē crimen cum ſuo effectu eſt deflendū: vñ ꝛ ſequit̃. ꝛ de oībus.q.ſit expoſitio precedentis. H. (Crimina ſunt deflēda)

l ❡ Qꝫ exēplū.ẜ.xlv.di.ſꝫ illud. H.

m ❡ Nō cōſeruatam.i.cōfirmatam in malo per ſuum effectum.

n ❡ Peccādo.i.de pctō ſuo bonis triſtitiā ꝓueniſſe: de qua dolēdū eſt, vt ꝯtriſtāti ꝓſit ad vitā. vel nō eſt abſurdū ſi ꝓprie de triſtitia doleat: q2 et apl'i de paſſiōe dñi doluerūt: ꝛ nos de penis martyrū cōtriſtamur. ff.de incen.rui.nau.q̄ naufragio. ff.de leg.j. etiā ſi partis. ff.de bo.lib.in ſuitutēꝫ. ff.ad ſyl.ſi q̇s graui.§.ſi cū. ff.de ꝟb. obli.l.antepe. L. (Apl'i d' paſſiōe dñi doluerūt.)

o ❡ Pium.ẜ.ea.diſt.iij.§.illud aūt. et ca.piū eſt. H.

p ❡ Ex obedientie.ẜ.xxiij.q.v.miles. H.

q ❡ Sui.i.ſuorū peccatorum.

r ❡ Ut deus. eſt vita eorū infinita. vel hꝫ vitā īfinitā.

ſ ❡ Moriturus. Ut corp⁹ redimas (Sanitatis cauſa m'lta toleranda ſūt.)

hoc tamen attēdendū eſt ſm cōtemptum.xxxij.q.j.cum renunciat̃.ẜ.diſti.ij.ca.j.§.item ſm hanc.c.ſi em̄ inquit.ẜ.j.q.j.multe ſunt aūt operationes.xxiij.q.iij.deus.

f ❡ Reus eſt oīm, quo ad vitā eternā. ita em̄ dānabit̃ pro iſto ac ſi eſſet oībus inuolut⁹ … xlvij.diſt.oēs. xxxviij.diſt.omnes.xij.q.j.precipimus. Lau.

tedio dubius rogaret poteſtatem terrenã. abſtineat a multis[a] licitis, q̃ in libertate arbitrij cõmiſit illicita. ſemper offerat[b] deo mentẽ ⁊ cordis cõtritionẽ: deinde ⁊ qđ põt de poſſeſſione: tũc qđ offerat deo, ſecurꝰ offerat. reſpexit eñ dñs ad Abel ⁊ ad munera[c] eiꝰ: ſed prius dicit ad Abel q̃ʒ ad munera eius. Sumẽs eñ mẽtem quã cognouit humilẽ et purã remunerauit eiꝰ largitatẽ munera. Ad Cain vero nõ reſpexit, neqʒ ad eius munera. mentem eñ eius quaʒ viderat q̃ñ nõ cognouit[d], eiꝰ munera non recepit. In iudicio itaqʒ cordis conſiderãda eſt eleemoſyna tribuẽtis: nec iã ꝯſiderãdũ eſt quãtũ: ſʒ qua mẽte, q̃ affectione dat qđ põt. Uidua eñ duobꝰ que habuerat minutis larga[e] plus oĩbꝰ poſuit. Qui ergo ſua pctã redimere vult, tp̃aliũ oblatiõe caueat, prius offerat mentẽ. Cautus ſit penitẽs ne verecũdia ductus diuidat apud ſe[f] cõfeſſionẽ[g]: vt diuerſa velit diuerſis ſacerdotibꝰ manifeſtare. Quedã eñ vni celat, que alijs manifeſtãda reſeruat: qđ eſt ſe laudare ⁊ ad hypocriſim tẽdere, ⁊ ſemper venia carere ad quã p̃ fruſta totam putat p̃uenire. Paueat preterita quẽ vera delectat pnĩa: vt nõ priꝰ ad dñi corpus[h] accedat, q̃ʒ confortet illũ cõſciẽtia bona[i]. ſʒ in hac ſeparatione tremendũ iudiciũ[k] cogitet[l], vbi[m] ⁊ maius ⁊ terribilius[n] ĩpenitentes ſeparabit in ignẽ. doleat q̃ nondũ audeat ſumere quẽ multũ deſiderat cibũ ſalutarẽ. iſti ſunt digni[o] fructus pnĩe, animã captiuaʒ illaqueantes, ⁊ in libertate ſeruantes. Cohibeat ſe preterea a ludis, a ſpectaculis ſeculi, q̃ p̃fectã vult cõſequi gratiã remiſſionis. Nam dina[p] Jacob filia ſi ſe cohibuiſſet, ⁊ iter ſuos remãſiſſet ab extraneo raptore corrupta nõ eſſet. Tanto itaqʒ magis ſibi caueat, et cohibeat ſe aĩa que ſepe vel ſemel rapta ⁊ corrupta eſt: timeat iam docta experimẽto[q] qđ ignorauit: ergo eligat, quẽ imitetur, vt nõ ſequatur quẽ animus ſuꝰ dãnat. ſe eñ iudicat q̃ pnĩe fructꝰ nõ habentẽ a ſe nõ elõgat. laudat enim ⁊ amat q̊s digne fructificare non ignorat. querat fructꝰ dignos, etſi nõ dignos pnĩe. ſunt eñ fructus digni, virtutũ fructus: qui nõ ſufficiũt penitẽtibꝰ. Penitentia enim grauiores expoſtulat vt ſic pacet ecclesia: vt pacata dolore et gemitibus mortuis impetret[r] vitam.

Item Leo papa.

¶ Penitentes negociationis lucra abijciant.

Qualitas lucri negociãtẽ[s] aut accuſat, aut arguit: q2 eſt ⁊ honeſtꝰ queſtus, et turpis: verũtamen penitẽti vtilius[t] eſt diſpendia pati, q̃ʒ p̃iculis negociationis adſtringi: q2 difficile eſt inter emẽtis vendẽtiſqʒ cõmerciũ nõ interuenire[v] peccatum. Idem.

¶ Poſt pniam ad militiã ſecularem redire non licet.

Contrariũ ẽo oĩno eſt eccleſiaſticis regulis: poſt pnĩe actionem redire ad militiam[x] ſecularẽ: cum apl̃s dicat. Nemo militãs deo, im-

a ¶ A multis. xj. q. j. aliud. h.
b ¶ Offerat. Ex quo mentem obtulit. h.
c ¶ Et ad munera. š. iij. q. vij. in grauibus. h.
d ¶ Non cognouit. id eſt non approbauit: vt in euãgelio. Neſcio vos, id eſt non approbo. h.
e ¶ Larga. Al's largita.
f ¶ Apud ſe. ar. q̃ nõ debet fieri diuiſio cauſe. argu. j. de cõſe. diſtin. ij. cõperimꝰ. C. de iud. nulli. j. e. fratres.
g ¶ Confeſſionẽ. Nota cõfeſſionem peccatorũ nõ debere diuidi p̃ plures ſacerdotes. nã qui diuidit, veniam nõ cõſequitur. arg. ff. de ſer. ruſtic. pred. per fundum. ⁊ j. e. fratres.
h ¶ Corpus. De conſecra. diſtinc. ij. quotidie. h.
i ¶ Bona. Ergo a cõtrario ſenſu ſi malam habuit conſcientiã, ſeparabit ſe a corpore xp̃i. ad hoc cõtinuatur qđ ſequitur.
k ¶ Judiciũ. ſcilʒ vltimum.
l ¶ Cogitet. Q2 ſicut p̃ delictis ſeparatur q̊s a corpore chriſti. i. dñi in hac vita niſi reſipiſcat: ita pro eiſdem in futuro iudicio ſeparabitur i ignem eternum: cuʒ hedi ſeparabuntur ab agnis, id eſt peccatores a iuſtis. xj. q. iij. nolite. h.
m ¶ Ubi. In quo iudicio.
n ¶ Terribilius. q̃ʒ ſit ſeparatio a corpe chr̃i, que eſt quaſi quedã damnatio: vt. j. de cõſe. diſt. ij. quotidie.
n ¶ Terribilius. Judicium, ſcilicet damnatio.
o ¶ Digni. id eſt prediti. Aug.
p ¶ Nam Dina. ¶ Hiſtoria. Legitur in Geneſi q̃ cũ Jacob veniſſet in terram Sicchimitarum, Dina filia eius egreſſa eſt vt videret mulieres regionis illius: quam filius regis illius terre adamauit, et rapuit et oppreſſit.
p ¶ Dina filia Jacob. Illud tangit quod legitur in Geneſi capit. xxxiiij. ſcilicet q̃ cum Jacob veniret in terram Sicchimitarum, Dina filia eius egreſſa eſt vt videret mulieres illius regionis. quam videns Sicchem filius regis illius terre adamauit et rapuit: ⁊ vi oppreſſit eam. h.
q ¶ Experimento. Unde Ouidiꝰ. Qui ſemel eſt captus fallaci piſcis ab hamo: Omnibus vnca[†] cibis era ſubeſſe putat. Lauren.
r ¶ Impetret. š. diſtin. j. quem penitet, in fi. h.
s Qualitas ⁊c. Hec eſt ſecunda pars diſtin. in qua prohibet ſolenniter penitẽtes eẽ mercatores. Joan. de fan.
s ¶ Negociantẽ. Supra diſtic. lxxxviij. fornicari.
t ¶ Utilius. Q2 inhoneſtꝰ queſtus arguit penitentẽ.
v ¶ Interuenire. Nam contrahentibus naturale eſt ſeſe inuicem decipere. ff. loca. item ſi precio. §. quemadmodum. ⁊ ff. de mino. i cauſe. ij. §. idem.
Contrariũ.
x ¶ Ad militiam. hoc eſt verum cum eſt ei iniunctũ ⁊c. vel deliquit in ipſa militia š. diſti. l. ſi q̊s poſt. š. e. ca. q. ij. latorem. š. xxvj. qõe. xij. de his vero. ⁊ ca. penitentibus. et ca. hoc ſit. nam cum hoc eſt ei iniũctum nomine penitentie ne ad ſecularia negocia vnq̃ʒ reuertatur, tunc obſeruare tenetur: al's excõmunicatur. j. e. de his. Sed ſi eſt ei iniunctum: ſiue priuatam ſiue ſolennem egerit penitẽtiam deecetero redire non poteſt ad ſecularia negocia, quia quaſi perſona eccleſiaſtica eſt: vt. š. diſtinc. j. ca. aliud. j.

Neſcio vos. i. non approbo.
Confeſſio non eſt diuidenda.
Mar. xij. d.
Separatio a corpore chr̃i eſt q̊ſi dãnatio.
Dina filia Jacob fuit a ſicchẽ oppſ̃ſa.
Deceptus ſemel cautꝰ ſibi cauet.
[†] i. placita: ⁊ caſꝰ accuſatiui ⁊ numeri pluralis: et adiectiuũ aſſi li dictioni q̃ ſequitur era id eſt ramos. archid.
Cõtrahentes ſe frequẽter decipiunt.
ij. ps.
Pnĩa actã an ſtrictius ad ſecularẽ militiã redire.
ij. T. ij. a.

ca.de his.niſi ſit negocium quod ſine peccato expediatur.ſ.e.negocium.

a SI q. ¶ Caſus. Si qui ſolēnē penitentiā egerūt ⁊ poſt ad militiā ſecularē ſunt reuerſi.x.annis peniteāt. Sed ſi de hac penitētia tres annos exegerint, cōmunione eccl'ie reſtitui debēt: ⁊ ſi penitētes vere extiterint, epūs poterit de penitētia impoſita relaxare: ſi autē negligentes explere debēt prorſus tēpora cōſtituta. xxvij. q.j.deuotam.

b ¶ Parent. Ad vſurā vel ad negociationē. Hu. lxxxviij.di.fornicari. — Canō penitētialis.

c ¶ Decem. xxvij. q.j.deuotā.

d ¶ Triēniū.i.pmū tēp⁹ triēnij.

e ¶ Quo.triēnio. ſ.ea.q.ij.latorem. de conſe.di.iiij.eos quos.

f ¶ Fuerint. extra eccleſiam ⁊ extiſtentes, et audientes officiū: ſupple intrent eccleſiam, vel poſt primū annum intrent ad eccleſiam: ſ; vſq; ad trienniū ſunt inter audientes, non tn̄ cōicantes: vt. ſ.e. q.ij.latorē. h. — Deh⁹ de cōſe. diſt.iiij. cos. p.

g ¶ Attendatur. hec clauſula nō ptinet ad precedentia, ſed hic pōt legi clauſula ſuperior poſt pmū. Lau.

h ¶ Lapſum. nō curando ꝙ lapſi ſunt. Lau.

i DE his qui. ſ. diſ.l.ca. vlt. hug.

k ¶ Separari. ſ. xxvij. q.j. deuotā. hug.

FAlſas penit. ¶ Hec eſt.iij. pars diſtin. in qua ꝓbat ꝙ penitentia eſt falſa que nō imponitur ſm canones. Jo.de fan.

¶ Caſus. Hug. ſic ponit hunc caſum. Primo oſtēdit que ſit falſa penitētia: poſtea oſtendit ꝙ ſi quis exercet tale officium quod ſine peccato exercerinon poteſt, vel ſi aliquis bona alterius detinet iniuſte, vel ſi quis odiū in corde ſuo gerit: nullus talis poteſt agere verā penitentiam, niſi illud officium relinquat: ⁊ ſi hoc non poteſt facere, penitentiam agere non poteſt. Item quicquid boni poteſt, faciat: vt de⁹ cor eius ad verā penitentiam illuſtret.

plicat ſe ſecularibus negocijs. Unde non eſt liber a laqueis diaboli, qui ſe militie mundane voluerit implicare.

Item ex Niceno concilio.

¶ Decennio peniteant q̄ poſt penitentiam ad ſecularem militiam redeunt.

SI q̄[a] xpo ꝑ gratiā dei vocati, pmo quidem oſtēderunt fidē ſuā depoſito militie cingulo, poſt hec autem ad propriū vomitū ſunt reuerſi, vt etiā pecunias darēt[b] ⁊ ambirent rurſus ad militiā: iſti decem[c] annis ſint inter penitentes poſt primum triennium[d] quo[e] fuerint[f] inter audientes. Ab oībus vero precipue illud obſeruet, vt animus eoꝝ ⁊ fructus penitētie attēdat[g]. q̄cūq; enī cū oī timore ⁊ lachrymis perſeuerātib⁹, ⁊ operib⁹ bonis cōuerſationē ſuam nō xbis ſolis, ſed opere ⁊ virtute demonſtrāt, cum tēp⁹ ſtatutū ab his fuerit impletū, ⁊ oratiōib⁹ iam ceperint cōicare: licebit epō humani⁹ etiam circa eos aliquid cogitare. qui vero indifferēter habuerint lapſum[h], ⁊ ſufficere ſibi ꝙ eccleſiā introiuerint arbitrant, iſti omni modo ſtatuta tempora complebunt.

Item ex conci. Aurelian.

¶ A communione ſuſpendātur qui poſt penitētiam ad ſecularia redeunt.

DE his[i] q̄ ſuſcepta penitentia, religionem ſue profeſſionis obliti, ad ſecularia relabunt: placuit eos a cōmunione ſuſpēdi, ⁊ ab oīm catholicorum cōuiuijs ſeparari[k]. ꝙ ſi poſt interdictū cum eis quiſq̄ preſumpſerit manducare, et ipſe communione priuetur.

Item Gregorius.

¶ Que ſit falſa penitentia.

FAlſas penitētias dicimus q̄ nō ſm authoritatem[l] ſanctoꝝ patrū ꝑ q̄litate criminū imponunt: ideoq; miles ⁊ negociator vel alicui officio dedit⁹ qd̄ ſine pctō exerceri nō poſſit[m], ſi culpa grauiori irretit⁹ ad penitētiā venerit, vel q̄ bona alteri⁹ iniuſte detinet, vel q̄ odiū in corde gerit, recognoſcat ſe verā penitētiā non poſſe peragere, ꝑ quā ad eternam vitā peruenire valeat, niſi negociū relinquat, vel officiū deſerat, vel odium ex corde dimittat: bona q̄dē q̄ iniuſte abſtulit, reſtituat[n] arma deponat, vlteriuſq; nō ferat, niſi conſilio religioſoꝝ epiſcopoꝝ ꝓ defendenda[o] iuſtitia: ne tamē deſperet[p], interim q̄cquid boni poterit facere, hortamur vt faciat, vt omnipotēs de⁹ cor illi⁹ illuſtret ad penitentiam.

Item Gregorius in homilia xxiiij.

¶ Poſt conuerſionē ad negocium redire nō licet quod ſine peccato agi non poteſt.

NEgociū qd̄ ante cōuerſionē ſine pctō extitit, hoc etiā poſt ɔuerſionē repetere culpa non fuit[q]. Sunt enim pleraq; negocia que ſine peccatis exhiberi aut vix aut nullatenus poſſunt. Que ergo ad peccatum implicāt, ad hec neceſſe eſt vt poſt conuerſionem animus non recurrat.

Item Innocentius papa. ij.

¶ De eodem.

FRatres noſtros epos et pbr̄os admonemus

l ¶ Authoritatem. i. non conſideratis circunſtātijs. Uel ſi ibi certa pena ſtatuitur: ſi minor imponitur, falſa eſt, niſi ex cauſa temperet. j.q. vij. ca.ij. Lau. iij.ps.

m ¶ Non poſſit. difficultas notat, nō impoſſibilitas. ſ.e.qualitas. L.

n ¶ Reſtituat. xiiij.q.vj.ſi res.

o ¶ Pro defendē da. ſ. xxiij.q.v. excōmunicatoꝝ. hu. ſ.e.q.ij.latorē.

p ¶ Ne tn̄ deſperet. l; predicta non faciat. Lau.

q NEgocium. ¶ Nō fuit. Alij nō habēt nō, ⁊ tunc recte concordat cū duobus precedentibus capitulis, quia peccatum eſt ſi exerceat predictas negociationes. ſed ſi habetur non, bonū eſt: quia nō eſt peccatum ſi excolat agros ⁊ vineas, aut cognoſcat vxorem cauſa prolis: immo ſicut ſine peccato prius hoc faciebat, ita nunc facere debet et poteſt. h.

FRatres ⁊c. ¶ Hec eſt q̄rta pars diſt. in qua oſtendit magiſter qualiter intelligat illud Jacobi apl'i: Qui peccat in vno, factus eſt omnium reus. Jo.de fan.

¶ Caſus. Monet Inno. prelatos ne laicos decipi falſis penitentijs patiantur. Secundo dicit ꝙ falſa penitentia eſt cū q̄s eſt in plurib⁹ delictis, ⁊ vult tantū penitere de vno. quod probat authoritate Jacobi. Tertio dicit ꝙ falſa penitentia eſt cum quis ab officio non recedit quod ſi= iiij.ps.

ne peccato exerceri nõ poteſt. Uel ſi odiũ gerit in corde. Uel ſi non ſatiſfacit offenſo. Uel non indulget offendẽti. Uel arma portat contra iuſtitiam.
❡ Fratres. ſ.e. diſtinc. iij. ca. prima. §. item opponitur. verſi. item ſi illa. hug.

nĩã ↄſeq̃, dʒ in vnitate eccl'ie eſſe, ⁊ ſacerdotib⁹ nõ diuiſis ab eccleſia confiteri: alioquin inutiliter cõfiteretur, ſicut apparet in Juda. Jn tertia parte dicit ꝙ ſacerdos q̃ digne vult ſoluere vel ligare, debet in ſe iudicare qd̃ dicit in alio puniendum, ⁊ habere ſcientiã diſcernendi inter leprã et lepram, ⁊ diligẽter de pctõ inueſtigare, ⁊ de oĩ ei⁹ varietate: quibus ſic cognitis ſit ipſe peccatori beneuolus, prout viderit expedire. Jn fine dicit ꝙ ſuperior non dʒ ſemper penitẽtem ſue dignitati reſtituere, nec a ſua dignitate ſemper eijcere. Hi q̃ ſcʒ phariſei. Scd̃a pars incipit ibi: Laboret itaq̃. Tertia ibi: Sacerdos itaq̃. Luce xvij.c.

a ❡ Reus. ſ.e. di. conſideret. lxxxvj. diſt. paſce. ⁊ ca. qui clementiã. h. Argu. contra teſtes ⁊ inſtrumẽta. ſ. diſt. lxxxv. ca. iij. Argu. contra. C. de tranſac. ſi ex falſis.
b ❡ Nõ intrabit. Non tamen tantũ punietur. h. Jac. ij
c ❡ Pctis. ſ. xxv. diſt. qualis. h.
Qui autẽ debeat. ❡ Hec diſt. diuidit in tres partes. Jn quarũ prima querit cui dʒ quis cõfiteri, et eſt dicendũ meliori ſacerdoti quẽ habere poſſit. Scd̃a ibi: Caueat. Tertia ibi: Quod autem. Jo. de fan.
❡ Caſ⁹. Hic intitulatur. vj. diſtinc. in qua querit cui ſit confeſſio facienda. Et dicẽdũ eſt ꝙ debet fieri ꝓprio ſacerdoti. ſi autẽ minus diſcretus ſit, cũ eius conſilio ⁊ licẽtia ad diſcretum accedat. ſi aũt ipſe nollet dare licentiam, faciat hoc ſuperioris authoritate. viij. q. iij. artaldus. ſacerdos tamen dʒ ab eccleſia tolerari. Jn neceſſitate tñ poteſt etiã laico fieri: vt. j. ea. c. j. ⁊ ca. placuit. ſ. diſt. j. quẽ penitet. Similiter cui ⁊ q̃li, quia diſcreto ⁊ a crimine mundato. j. ea. ca. j.
d ❡ Cũ dicit. ſ.e. di. j. quẽ penitet.

ne falſis penitentijs laicorum aĩas decipi, ⁊ in infernũ pertrahi patiantur. Falſam autẽ penitentiã eſſe ↄſtat cũ ſpretis pluribus, de vno ſolo penitẽtia agit aut cũ ſic agit de vno, vt nõ diſcedat ab alio. vnde ſcriptũ eſt: Qui totã legẽ obſeruauerit, offendat autem in vno: fact⁹ eſt oĩm re⁹ᵃ. ſ. quãtũ ad vitã eternã: ſicut eñ ſi peccatis oĩb⁹ eſſet inuolut⁹, ita ſi in vno tantũ maneat, vite eterne ianuã non intrabitᵇ. Falſa eñ eſt penitẽtia cũ penitẽs ab officio vel curiali negocio non recedit qd̃ ſine peccatisᶜ agi nullaten⁹ preualet: aut ſi odium in corde geſſerit, aut ſi offenſo cuilibet nõ ſatiſfaciat, aut ſi offẽdẽti offenſ⁹ nõ indulgeat, aut ſi arma quis contra iuſtitiam ferat.

❡ Diſtinctio. vj.

Qui autem debeat fieri confeſſio, vel q̃lẽ illũ oporteat eſſe q̃ aliorũ crimina iudicat ex eodem lib. de penitẽtia docet cũ dr̃ᵈ.

Qui vultᵉ confiteri peccata ſua vt inueniat gratiã, queratᶠ ſacerdotẽ ſcientem ligare ⁊ ſoluere, ne cum negligens circa ſe extiterit, negligat ab illo qui eũ miſericorditer monet, et petit ne ambo in foueã cadant, quã ſtultus euitare noluit. et. j. Tanta itaq̃ vis confeſſionis eſt, vt ſi deeſt ſacerdos, confiteatur proximo. ⁊. j. Sepeᵍ enim contingit ꝙ penitens non poteſt verecundari corã ſacerdote, quẽ deſiderãti, nec locus, nec tempus offert: ⁊ ſi ille cui confitebit poteſtatẽ ſoluẽdi non habeat, fit tamẽ dign⁹ venia ex deſiderioʰ ſacerdotis q̃ ſocio cõfitet turpitudinem criminis. Mũdati eñ ſunt leproſi dum ibãt oſtendere ſe ſacerdotib⁹, anteq̃ ad eos peruenirẽt. vnde patʒ deũ ad cor reſpicere dum ex neceſſitate prohibentur ad ſacerdotes peruenire. Sepe q̃dẽ eos querunt, ſed ſani ⁊ leti dũ querũt anteq̃ perueniãt moriunt, ſed dei miſericordia eſt vbiq̃, q̃ iuſtis nouit parcere, ⁊ ſi non tã citoⁱ ſicut ſoluerent a ſacerdote: q̃ ergo confitet, oĩno confiteat, et ſacerdoti meliori q̃ poteſt cõfiteat: ⁊ ſi pctm̃ occultũ eſt, ſufficiat referre in notitiã ſacerdotis, vt grata ſit oblatio munerʒ. ⁊. j. ❡ Laboret itaq̃ penitẽs in eccl'ia eſſe, et ad eccleſie vnitatẽ tẽdere: niſi enim vnitas eccleſie ſuccurrat, niſi qd̃ deeſt peccatori, ſua operationeᵏ cõpleat, de manibus inimici non eripieturˡ anima mortui. Credendũ eſt eñ (⁊ pietas fidei expoſtulat credere) ꝙ omnes eleemoſyne totius eccl'ie ⁊ oratiões, ⁊ opera iuſtitie, ⁊ miſericordie ſuccurrant recognoſcenti mortẽ ſuã ad conuerſionẽ. Jdeoq̃ nemo digne penitere poteſt, quẽ non ſuſtineat

e ❡ Qui vult. a loco iſto vſq̃ ad verbum, laboret itaq̃ ⁊c̃. habetur. ſ. diſtinc. j. quem penitet. ⁊ ibi expoſitum eſt. Lau.
f ❡ Querat. hoc poteſt intelligi quãdo eccleſia plures ſacerdotes hʒ: tũc eñ ad meliorem ſacerdotẽ debet accedere. Uel hoc quãdo prius ↄfeſſus eſt ſuo ſacerdoti, poſt ea vadit ad aliũ ſi ſu⁹ ignoret ſm̃ qualitatem delicti ei penitentiam imponere. arg. j.e. placuit. quia quanto pluribus confitetur, tãto citius veniã conſequit. ſ. diſ. j. quẽ penitet. licet §. aliter intelligat. j.e.c. ſacerdos. §. qd̃ autem. Lau. Sacerdos meliori ↄfeſſio eſt eligẽdus.
g ❡ Sepe eñ. j. de conſe. diſtin. iiij. ſanctum. ſ. xxvj. q. vj. ſi aliquis fuerit. h.
h ❡ Ex deſiderio. Jnfra. xxxiij. queſtione. v. quod deo.

Qui vult confiteri. ❡ Caſus. Hoc ca. licet ſit prolixum, facile tamen et vtile eſt. Diuiditur tamẽ hoc ca. in tres partes. Jn prima parte dicitur ꝙ penitens q̃ vult agere penitentiam, ⁊ ſua peccata confiteri, querat diſcretũ ſacerdotẽ ſcientẽ ſoluere ⁊ ligare: ⁊ ſi ſacerdos haberi nõ poteſt, cõfiteatur proximo: quia ex ſola contritione ⁊ deſiderio ſacerdotis impetrat veniã qui ſocio confitet. Jn ſecunda parte dicit ꝙ qui ex cõfeſſione vult ve-

i ❡ Si nõ tã cito, quãtũ ad penã purgatorij. L.
k ❡ Operatione. ſcʒ vt ſit de ſua vnitate, ⁊ in eadẽ complectatur. hug.
k ❡ Operatione. ſcʒ et alijs bonis operibus. ſ.e. diſt. j. §. alij. ca. multiplex. xxvj. queſt. vij. ca. j. argu. xiij. q. ij. anime. hug.
l ❡ Non eripiet. ſi contempſit eccleſie ſuffragia. Lau.